

כך או -

חוסיון, מדך ירדן, המכוון את האקדה, אינו ידוע כחייל או כמצביא גדול. אולם כוורשו של חוסיון, מדך חיג'אז, רואים בו ערבים רבים כאחד משני המלכים ההאשמיות היכולים לנקום את כבוד המשפחה ההאשמית על מפתה בידי איבן סעוד.

קבלת פנים צוננת

קבלת הפנים שנערכה לסלאת כאלם ב־ עיראק היתה ניגוד גמור לטכסים המפוראים בהם קיבלו את פניו במדינות ערביות אחרות. ההמונים לא הצטופפו ונכבדי העם לא חיכו ביראת־כבוד, כאשר ירד המצרי שחום העור מן המטוס הורמוני. שליח בודד הופיע במקום, הושיט לסאלם הזמנה צוננת מן המלך פייסל השני, שבילה בנעימים, עם כל חברי ממשלתו, בארמון־קיץ מפואר ב־ סאראסאנק.

גורי אל־סעיד קיטר סיגארה ענקית, די־ בר ישר לעניין. עיראק דרשה מחיר גבוה עבור שיתופה בתוכנית־הגיבוש של סאלם: הפסקת התנגדותה המסורתית של מצרים לחיזוק השושלת ההאשמית. אם מצרים רוצה להיות ידידתנו באמת ובתמים, סיס אל־סעיד הערמומי את דבריו, עליה להר־ כיח זאת במעשים. הוא רצה כי מצרים תתן אישור מאוחר במקצת לתוכניתו של המלך המנוח פייסל הראשון — תוכנית לגיבושן של עיראק, סוריה וירדן למעצמה ערבית אחת.

סאלם היה להוט להגשמת התוכנית שלו: הקמת עולם ערבי מאוחד, שישתרע מצפון־ אפריקה עד עיראק, יקבל הוראות ממצרים. הוא הלך עד מחצית הדרך, הבטיח למדינאי עיראק כי מצרים לא תפעל גלויות לשב־ רת תוכנית הברית ההאשמית. היה זה מחיר גדול, אבל סאלם קיווה לרווחים גדולים עוד יותר. בהיסטוריה היתה רק דמות מק־ בילה אחת: הלוחם המיסלמי הגדול סלאח אל־דין.

שנת זעם

סלאח אל־דין שעלה מדרגת נושארומח פשוט לפיקוד על צבא ערבי מאוחד, נושא מיליוני רמחים, מחץ את המדינות הנוצריות שהוקמו בארץ־ישראל עליידי הצלבנים. מצב אותן מדינות בימים ההם לא היה רחוק ממצ־ בה המבודד של ישראל כיום.

הבטחת הלחש של סאלם לעיראקים כי מצרים תאסוף את ידיה מתוכנית־ההתפש־ טות ההאשמית היתה כמעט סנסאציונית. אר־ לם המהפכן המצרי המשכיל והשאפתני הת־ עלם מאורח־המחשבה המיושן של שליטי־ המזרח.

במצודתו השקועה בין חולות־ערב שמע המלך אל־סעוד את הידיעה על הבטחת מצ־ ריים כעבור ימים מספר, לאחר כמה לא הספיקו להשכיח ממנו כיצד כבשו בני משפחתו את ערב מידו המשפחה האשמית. ההאשמים אל סלחו, לא שכחו כיצד גזלו השטח העשיר בנפט מבין צפירוניהם.

אל־סעוד הכריז כי מזמטיו של סאלם עם עיראק היו לא רק בגידה, אלא גם מעשה שטות. הוא הצהיר כי אם לא ישמרו ה־ מצרים את צעדיהם, יקץ הקץ על הידידות המסורתית בין שתי המדינות.

היה זה איום רציני עד מאד. מצריים לא רצתה לעורר את חמת המדינה שופעת־הנפט, המקודשת למיליוני מוסלמים ברחבי־העולם. ייודותה של ערב הסעודית, הבגידה את משקלה הפוליטי של מצריים בליגה הערבית לאין ערוך. היה צורך לשמור עליה — אפילו במחיר הכשלת תוכניתו של סלאח אלסלם.

אח סוכשר וערסומי

בה בשעה שאל־סעוד התרתה, והופעל ב־

מכה ניצחת

המדינאים הפרוסעודיים טענו כי סאלם שב וסטה מן הדרך, חזר על הסכמתה ה־ פושרת של מצריים לפוראציה האשמית חד־ שה. הפעם הצליחו מדינאים אלה להכות את סאלם מכה ניצחת: גמאל סאלם הפרוסעודי נתמנה לתפקיד סגן־ראש־ממשלת מצרים. סלאח חזר לקהיר כהרף עין. הוא ראה במינוי אחיו סטירה בפניו. הוא לא היסס להופיע לפני מועצת־ההפיכה, לטעון כי מתנגדיו הציבו את שאיפותיהם האישיות מעל לרעיון הנעלה של איחוד העולם ה־ ערבי.

אפילו ערב הסעודית עתידה להכיר ב־ ערך הגדול של גיבוש כוח ערבי לאומי, הכריז סאלם. אחר עזב את תפקידו.

רדיו קהיר התעלם מן הרקע האמיתי של הסכסוך שיהיה להסתלקות דמות של חוס־ שה זמנית. בה בשעה הפגיש עבד־אלנאסר את שני האחים הרצה לפנייהם על הצורך בשיתוף־פעולה שקט. פתע הפסיקה אותו קריאה סלפוטית: איסמעיל אל אוהרי, ראש־ ממשלת סודאן הפרוסעודי, התקשר מחרטום, דרש ממצריים להפסיק לכבס את וכבסי־ המלוכלכים שלה לעיני כל העולם, תבע ל־ החזיר את המנהיג הפרוש לתפקידו.

למחרת בבוקר נתבשרו מאויני רדיו־קהיר כי סאלם דחה את חופשתו, חזר לתפקידו.

לא נאמר דבר על הרקע האמיתי של ה־ פרישה והחזרה לתפקיד. העם המצרי ברובו לא הכיר רקע זה. אולם במסדרונות משרדי־ הממשלה של קהיר, ובארמונות המסוארים של ריאד עבר לחש רב משמעות: סלאח סולם חזר לתפקידו — בעיקר תודות לקש־ ריו המצויינים. הוא חזר לתפקיד במלוא מוכן המלה, ינסה לגבש את העולם הערבי בכל מהיר.

סכנה לישראל

סיומה של פרשה זו גרם לכמה וכמה ישראלים שיגשמו לרוחה. אישים ישרא־ ליים רבים עקבו אחרי המתרחש, ידעו היטב את הסכנה אשר תישקף לישראל, אם יסתערו כוחות ערביים מתואמים על גב־ לותיה.

העובדות כיום: לא ירדן ולא סוריה מה־ וות סכנה לישראל. שתי המדינה חוששות מפני צה"ל ומכבודות אותה. האויבת ה־ צפונית הנוכחית, עיראק, רחוקה מגבולות ישראל, מכדי לפתוח בהתקפת־פתע מוחצת.

אולם מצבה של מצריים שונה: היא קרר־ בה לישראל ומסוגלת לפתוח בפעולות גר־ חבות נגדה. מצריים המסותררת מהצלח־ תיה המדיניות ומן הנשק הכריטי, אשר שב לזרם אליה, עלולה לאחד מסביבה את מדי־ נות־ערב, לפחות את ירדן להצטרף לתוכ־ ניתה על ידי הבטחות להתקף את ישראל.

שלא כמדינות ערביות אחרות, לא נבעתו המצריים מפני מעשי תגובה ישראלים, הו־ סיפו לבצע מעשי־תוקפנות בגבול הדרומי של הארץ. לוחמי־גרילה מאומנים היטב יצ־ או מעוזה, הטרידו ישובים ישראלים מבו־ דרים, חיבלו בצינור המים לנגב.

אולם חומר־הנפץ המסוכן ביותר לא היה טמון במיקשים שהפסיקו את זרם המים. הוא היה טמון במקום אחר לגמרי: בהמשך מאמציו של סאלם לאחד את העולם הערבי, להצליח במקום בו נכשלו כל השליטים הערביים מאז סלאח־אל־דין.

אחרת

התמונה, המראה את מדך סעוד־ דיה (בכפיה) מנשק את חוסיון, מדך הירדן, צולמה בשעת ב־ קורו של סעוד בירדן, לפני שג־ שה חורשיים. הביקור נועד לה־ כיה כי האיבה הישנה נשכחה וכי שתי המדינות הערביות יכולות למוכנות לפתוח דף חדש של שיתוף־פעולה ויחסי שכנות טובים.

קהיר זרם פרו־סעודי חזק. בראשו גמאל סאלם המוכשר והערמומי, אחיו של סלאח.

סלאח סאלם מיהר לשוב הביתה, הגיע אל אוזנו של עבד אלנאסר, הצליח לישר את ההדורים. כעבור ימים מספר, לאחר כמה ישיבות קדחתניות, שב סאלם ויצא לדרך, כדי למכור את תוכנית־האיחוד שלו.

לפני שבועיים, כאשר הגיע סאלם לירדן, נמנע מדבר על שיתוף־הפעולה השקט של מצריים עם תוכנית־ההתפשטות של עיראק. במקום זה ריכז הוא את תשומת־ליביו ה־ הצהרותיו בבעיית יחסי ישראל—ירדן — הבעייה שהיתה חשובה לירדנים יותר מ־ כל. הוא הצהיר בפומבי ובחדרי חדרים כי מצריים תעמוד לצד ירדן.

עמדאם הוא מאמין כי רק המלחמה תוכל לפתור את בעיית פלשתינה, השיב ללא היסוס: „כן, בהחלט.”

אולם סוכניו של אל־סעוד בעמאן היו מעוניינים יותר בדברים אשר לא נאמרו — לפחות בפומבי. כאשר הפסיק סאלם את ביקרו בירדן, כדי להסתודד עם מלכה ה־ צעיר חוסיון, זרמו הודעות מדאיגות אל אל־סעוד ואל תומכיו בקהיר.

הסוכנים הודיעו כי תוכן השיחה בין חו־ סיון וסלאח סאלם גלוי וידוע להם, טענו כי המהפכן שואף־האיחוד בגד שנית, לא נבהל משאגתו של האריה־הסעודי, הצהיר בחזרי חדרים כי מצריים לא תתערב בכל תוכנית של גיבוש המדינות ההאשמיות למעצמה אחת חזקה. הפעם התרתה אל־סעוד באמת ובת־ מים, הוציא את מדינאיו ותומכיו במצריים לפעולת־מחץ.

כאשר נשאל סאלם עליידי אחד הפלאחים